

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Fakulta stredoeurópskych štúdií

kolektív: Zdravoveda – pre učiteľov predprimárneho a primárneho vzdelávania

ZDRAVOVEDA

pre učiteľov predprimárneho a primárneho vzdelávania

**Tünde Juríková – Barbora Matejovičová
Katarína Fatrcová-Šramková – Marianna Schwarzová
Ladislav Szekeres – Štefan Balla – Ladislav Baráth
Ivana Mezeyová – Miroslav Kopecký – Jiří Mlček
Jiří Sochor – Andrea Kárpáti**

**ISBN 978-80-558-1621-0
EAN 9788055816210**

Nitra, 2021

**Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Fakulta stredoeurópskych štúdií**

ZDRAVOVEDA

pre učiteľov predprimárneho a primárneho vzdelávania

**Tünde Juríková
Barbora Matejovičová
Katarína Fatrcová-Šramková
Marianna Schwarzová
Ladislav Szekeres
Štefan Balla
Ladislav Baráth
Ivana Mezeyová
Miroslav Kopecký
Jiří Mlček
Jiří Sochor
Andrea Kárpáti**

Nitra 2021

RECENZENTI: prof. RNDr. Mária Vondráková, CSc.
MUDr. Katarína Darázsová

Táto publikácia vznikla vďaka projektu KEGA

012UKF-4/2019

Inovatívne študijné materiály pre modul predmetov "Výchova k zdraviu a zdravému životnému štýlu"
pre študijný odbor predškolská a elementárna pedagogika.

© Tünde Juríková
Barbora Matejovičová
Katarína Fatrcová-Šramková
Marianna Schwarzová
Ladislav Szekeres
Štefan Balla
Ladislav Baráth
Ivana Mezeyová
Miroslav Kopecký
Jiří Mlček
Jiří Sochor
Andrea Kárpáti

ISBN 978-80-558-1621-0

EAN 9788055816210

Europica varietas č. 41

OBSAH

Úvod	6
1 ORGÁNY ĽUDSKÉHO TELA A ICH TOPOGRAFIA	7
1.1 Topografia orgánov hlavy	7
1.1.1 Mozog	7
1.1.2 Zrakový analyzátor	11
1.1.3 Sluchový analyzátor	12
1.1.4 Polohový a pohybový analyzátor	14
1.1.5 Chuťový analyzátor	14
1.1.6 Čuchový analyzátor	15
1.2 Topografia orgánov krku a trupu	16
1.2.1 Topografia orgánov krku a hrudníkovej dutiny	17
1.2.1.1 Hrtan	17
1.2.1.2 Štítina žľaza	18
1.2.1.3 Prištítna telieska	19
1.2.1.4 Priedušnica	20
1.2.1.5 Priedušky	21
1.2.1.6 Plúca	22
1.2.1.7 Hltan	23
1.2.1.8 Pažerák	24
1.2.1.9 Srdce	25
1.2.2 Topografia orgánov brušnej a panvovej dutiny	28
1.2.2.1 Žalúdok	28
1.2.2.2 Podžalúdková žľaza	30
1.2.2.3 Pečeň	31
1.2.2.4 Žlčník	32
1.2.2.5 Slezina	34
1.2.2.6 Oblička	35
1.2.2.7 Nadobličky	37
1.2.2.8 Močovod	38
1.2.2.9 Močový mechúr	38
1.2.2.10 Močová rúra	39
1.2.2.11 Tenké črevo	40
1.2.2.12 Hrubé črevo	41
1.2.2.13 Semenníky	43
1.2.2.14 Nadsemenníky	44
1.2.2.15 Semenovod	44
1.2.2.16 Semenné mechúriky	44
1.2.2.17 Predstojnica	44
1.2.2.18 Vaječníky	45
1.2.2.19 Vajcovody	46
1.2.2.20 Maternica	47
1.2.2.21 Pošva	47
2 DEFINÍCIA ZAKLADNÝCH POJMOV ZDRAVIA	50

	2.1 Zdravie	50
	2.2 Hodnotenie stavu zdravia a choroby	56
	2.3 Zdravie a jeho determinanty	58
	2.4 Životný štýl	61
3	ZDRAVÁ VÝŽIVA	68
	3.1 Živiny, rozdelenie a význam v metabolizme	74
	3.2 Bilancia výživy	99
4	HODNOTENIE RASTU A NUTRIČNÉHO STAVU DETÍ A DOSPIEVAJÚCICH	103
	4.1 Metódy hodnotenia rastu	103
	4.2 Ukazovatele hodnotenia rastu	106
	4.3 Vekové skupiny v detskom veku	115
5	VÝZNAM POHYBU VO VZŤAHU K ZDRAVIU	123
6	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE	133
7	NAJČASTEJŠIE INFEKČNÉ OCHORENIA V DETSKOM VEKU A ICH PREVENCIA	137
	7.1 Vymedzenie základných pojmov	137
	7.2 Najčastejšie infekcie dýchacích ciest	142
	7.3 Najčastejšie infekčné ochorenia tráviaceho systému	148
	7.4 Ochorenia prejavujúce sa zmenami na koži	149
	7.5 Parazitárne ochorenia a zoonózy	152
8	ALERGIE	165
9	PREVENCIA OCHORENÍ	170
	9.1 Očkovanie u detí	173
	9.2 Prevencia zlozvykov a závislostí	176
	9.3 Psychohygiena a jej vzťah k zdravému životnému štýlu	189
10	SÚSTAVA PRVEJ POMOCI	201
	10.1 Všeobecné zásady prvej pomoci	201
	10.2 Zastavenie dýchania a srdca (kardiopulmonálna resuscitácia)	202
	10.3 Vonkajšie krvácanie	209
	10.4 Bezvedomie	216
	10.5 Kolaps (mdloba, synkopa)	219
	10.6 Šok	220
	10.7 Poranenia kĺbov a kostí	224
	10.8 Úrazy u detí	238
	10.9 Popáleniny, obarenia	239
	10.10 Poranenia elektrickým prúdom	243
	10.11 Omrzliny	244
	10.12 Otravy	246
	10.13 Alergické stavy	251
	10.14 Kľúčové stavy a kóma	256
11	SUMMARY	262